

**‘Gaur Egungo Euskadi’ eta
‘Lehengo Euskadi’ri Buruzko
Azterlan Kualitatiboa**

AZKEN TXOSTEN GRAFIKOA

-2026ko ekainaren 30a-

PLANTEAMENDUA ETA HELBURUAK

- **'Gaur egungo Euskadi' eta 'Lehengo Euskadi' ideien inguruko esanahiak, diskurtsoak eta emozioak sakon aztertzea, baita azken hamarkadetan Euskadik bizi izan duen eraldaketa-prozesua ere.**

1. 'Gaur egungo Euskadi'

- 'Gaur egungo Euskadi'ren ideia egituratzen duten elementu nagusiak identifikatzea
- 'Euskadi 2026'ko bizikidetz-esparrua, bizi-kalitatea eta bizimodua aztertzea
- Herritarrek 'Gaur egungo Euskadi'ri buruz dituzten konfiantza- eta mehatxu-gakoak bereiztea
- Gaur egun euskal kulturak, euskal identitateak eta nortasun euskaldunak duten esanahia aztertzea
- Arlo publikoa baloratzea: erakunde publikoak, zerbitzuak eta azpiegiturak, klase politikoa...

2. 'Lehengo Euskadi'

- 'Lehengo Euskadi' terminoaren inguruko ideia edo esanahi-esparruak eta hura egituratzen duten elementu nagusiak identifikatzea.
- 'Lehengo Euskadi'ren ideiarri eta 'Gaur egungo Euskadi'rako eraldaketari lotutako sentimendu eta emozioetan sakontzea (maila orokorrean, belaunaldien eta ikuspegi ideologikoen arabera)
- 'Lehengo Euskadi'tik 'Egungo Euskadi'ra izandako bilakaera egituratzen duten elementu nagusiak zehaztea
- Belaunaldiz belaunaldiko transmisio-prozesua aztertzea, bai eta 'Lehengo Euskadi'k gaur egun duen ezagutza-maila eta indarraldia ere

3. 'Etorkizuneko Euskadi'

- Euskadiren etorkizunean antzeman daitezkeen erronka, mehatxu eta aukera nagusiak identifikatzea
- Erronka, mehatxu eta aukera horiek herritarren jarreraren eta portaeran duten eragina aztertzea, bereziki belaunaldi-ikuspegitik (55 urtetik gorakoak / 35-54 urteko helduak / 18-34 urteko gazteak).
- Aurrerapenaren eta oparotasunaren ideiek gaur egun duten indarrari buruz hausnartzea

LAGIN-DISEINUA

- Aurrez aurreko 5 focus group, 7na lagunekoak / onlineko 3 focus group, 4na lagunekoak / 3 elkarrizketa sakon
- Gidoi erdiegituratu baten bidez dinamizatuak / Landa-lana: 2026ko maiatzaren 26tik ekainaren 12ra

HELBURU PROFILAK	BIZKAIA	GIPUZKOA	ARABA
55 URTETIK GORAKOAK	AURREZ AURREKO FOCUS GROUPA Profil ez-nazionalista -Gaztelaniaz- Bilbao	ONLINEKO FOCUS GROUPA Profil nazionalista -Euskaraz- Joera Nazionalista Handiko Udalerrriak 	AURREZ AURREKO FOCUS GROUPA Profil nazionalista -Gaztelaniaz- Vitoria-Gasteiz
35-54 URTE	AURREZ AURREKO FOCUS GROUPA Profil nazionalista -Gaztelaniaz- Bilbao	ONLINEKO FOCUS GROUPA Zerbitzu publikoekiko profil kritikoa -Gaztelaniaz- Gipuzkoa 	AURREZ AURREKO FOCUS GROUPA Profil ez-nazionalista -Gaztelaniaz- Vitoria-Gasteiz
GAZTEAK (18-34 URTE)	ONLINEKO FOCUS GROUPA 18-24 urteko profila -Euskaraz- Bizkaia 	AURREZ AURREKO FOCUS GROUPA 25-35 urteko profila -Gaztelaniaz- Donostia	
IRITZI ERREFERENTEAK	ENPRESA ETA EKONOMIA ARDATZA • Ekonomialaria • EHUko Ekonomia eta Enpresa Fakultateko irakaslea	GIZARTE ARDATZA • Santi Pisonero, soziologoa • PR4 Tecnologia Socialeko Aholkulari eta Gizarte Ikertzailea • Hedabideetako ohiko kolaboratzailea	BIZIPEN ARDATZA • Migratzailea • 80ko hamarkadan iritsi zen / 45 urte Euskadin, Ezkerraldean • Seme-alabak dituen emakumea / Etxekoandrea / 68 urte

AURKIBIDEA

1. ‘GAUR EGUNGO EUSKADI’ (2026)	5
1.1. Diagnostiko Orokorra	6
1.2. ‘Gaur Egungo Euskadi’ren Balorazio-Ardatz Nagusiak	9
1.3. Nola Uste Dugu Ikusten Dutela Kanpotik ‘2026ko Euskadi’?	23
2. ‘LEHENGO EUSKADI’	26
2.1. Zer Ulertzen da ‘Lehengo Euskadi’ Esatean?	27
2.2. Nola Kontatzen Dira ‘Lehengo Euskadi’ eta Haren Bilakaera?	39
3. ‘ETORKIZUNEKO EUSKADI’	45
3.1. Euskadiren Etorkizunari Buruz	46
3.2. Aurrerapenaren Ideiari Buruz	53
4. LABURPEN EXEKUTIBOA	57

1.

'GAUR EGUNGO EUSKADI' (2026)

1.1.

Diagnostiko Orokorra

‘EUSKADI 2026’: LEKU ONA, BAINA MEHATXUPEKOA

- EUSKADIK **ONGIZATE-KAPITAL SENDOA** (SOZIALA, KULTURALA, EKONOMIKOA ETA POLITIKOA) MANTENTZEN DUELA IKUSTEN DA; HALA ERE, HERRITARREN BALORAZIOETAN **ALDERDI KRITIKOEK GERO ETA PISU HANDIAGOA HARTZEN DUTE**

ZERBITZU PUBLIKO
ASKOREN SENDOTASUN
ETA **ERAGINKORTASUN-**
KRISIA

ADI EGON!

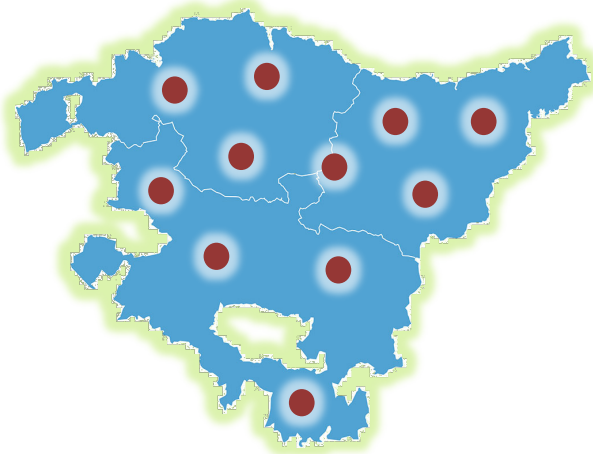
**BEREZIKI KEZKATZEN DU ORAIN ARTE
MANTENDU ETA GOZATU DIREN OINARRI
MATERIAL ETA ZERBITZU BERBEREKIN**
EUSKADIN BIZITZEN JARRAITZEKO GERO ETA
ZAILTASUN HANDIAGOAK IZATEAK

**EGOERA MATERIAL GERO
ETA KRITIKOAGOA**
(Erosketa-Saskia, Etxebizitza...)

**ZIURGABETASUNEZ
ETA MEHATXUZ BETETA
AGERI DEN
ETORKIZUNA**

ADI EGON!

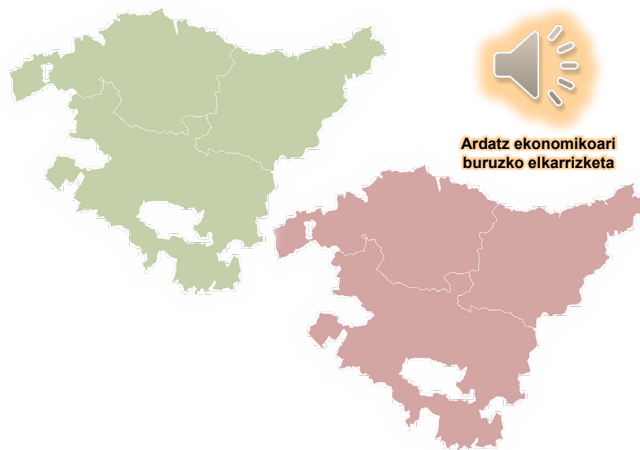
*“Soy una persona absolutamente enamorada de mi país, de mi tierra, de su gente... pero percibo mucha decadencia, que **cada vez es más difícil seguir viviendo en Euskadi con la calidad que hemos tenido**”*

BI AURPEGIKO EUSKADI

- **DUALTASUNAK** HERRITAR GEHIENEN BALORAZIOEN TONUA ETA EDUKIA ZEHARKATZEN DITU: 2026KO EUSKADIK ESKAINTZEN DITUEN EGOKITZE-AHALEGINAK ETA PRESTAZIO-MAILA BALORATZEN DIRA, BAINA, ALDI BEREAN, EGONKORTASUNA ETA BIZI-MAILA MEHATXATZEN DITUZTEN ARAZO ETA ERRONKAK GERO ETA LARRIAGO ETA HURBILAGO SENTITZEN DIRA

MIGRAZIOA **BIZIKIDETZAREN ERRONKA** NAGUSI DUEN **GIZARTE IREKI ETA ANITZA**

EGITURA SENDO ETA KAUDIMENDUNA, BERE BURUA BERRITZEKO GAI DENA BAINO AZKARRAGO AGORTZEN DENA

NAZIOARTEKO PROIEKZIO HANDIKO EUSKADI, **BAINA** AGIAN **TOKIKO** ARRETA ETA IKUSPEGIA ALDE BATERA UZTEN **DITUENA**

GIZARTE **GLOBALIZATUAGOA: KULTURA-BEREZITASUNAK** **ERRESILIENTZIA ERAKUSTEN DU** BAINA, ALDI BEREAN, GERO ETA DILUITUAGO AGERTZEN DA

BIZI-KALITATE HANDIA, EROSTEKO AHALMENAREN **PIXKANAKAKO GALERAK** MEHATXATUA

i EUSKADIK, ALDE BATETIK, **PRESTAZIO-MAILA ONA** MANTENTZEN DUELA IKUSTEN DA; BESTETIK, ORDEA, **SINTOMA KEZKAGARRIAK** AGERI DITU

"Hainbat esparrutan hobeto gaude baina beste esparrutan badaukagula margen bat hobetzeko"

"Es que es como un trasvase; lo que antes era peor hoy es mejor y al revés"

GAITASUN ETA BALIABIDEAK DITUEN EUSKADI, BAINA **EGITURAZKO ARAZO** LARRIAK DITUENA (ETXEBIZITZA / LAN-PREKARIETATEA / GIZARTE-POBREZIAREN HAZKUNDEA)

1.2.

'Gaur Egungo Euskadi'ren Balorazio-Ardatz Nagusiak

MIGRAZIOAREN ERRONKAREN AURREAN DAGOEN GIZARTEA

- GAUR EGUNGO **EUSKAL GIZARTEAREN BIZIKIDETZA-ESPARRUA GEHIEN BALDINTZATZEN** DUEN ELEMENTUA HERRIALDE ETA KULTURA DESBERDINETAKO PERTSONEN ELKARGUNEA DA; HORREK GIZARTE ANITZAGO ETA PLURALAGOA MARRAZTEN DU, **BAINA KEZKA ETA ARAZO** BERRIAK ERE SORTZEN **DITU**

"Tenemos que **aprender a convivir** con personas y culturas diferentes... es muy enriquecedor"

"El problema, sobre todo, es con los que vienen del **Norte de África, sin papeles, sin trabajo...**"

35-54 urte
Ez-nazionalista

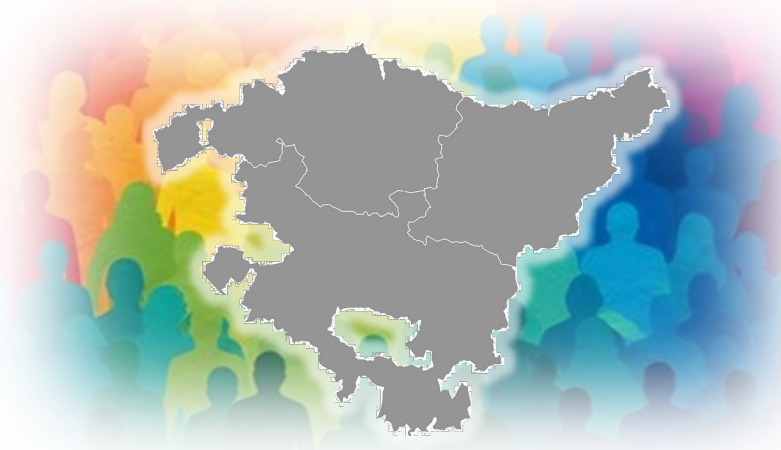
HERRITARREN SEGURTASUN-GABEZIA 'BERRIA'

Gizarte-ingurunea eta tokiko komunitatea lehen baino ezezagunagoak bihurtzen ari dira

Badirudi biztanleria migratzailearen zati bat ez dela hain zibikoa eta delinkuentziaren eta bandalismoaren zati handi baten erantzule zuzena dela

JOERA XENOFOBOEN AGERPENA

Kezkagarria da ultraeskuineko ideologiak, intoleranteak, gero eta gehiago izatea; izan ere, Euskadin, orain arte, oso gutxi ziren eta jasota zeuden

MIGRAZIOAREN KUDEAKETA PUBLIKOAREN INGURUKO EZTABAIDA

"Es que llega mucha gente de fuera, todo saturado... se dan ayudas a personas que ves que no hacen nada... (...)... los de aquí nos vemos desplazados..."

Administrazioarekiko herritarren kritika eta eztabaidaren **ardatz nagusietako** bat bihurtzen da

GIZARTE-POBREZIAREN HAZKUNDEA

"Yo no había visto como estoy viendo últimamente tanta gente en la calle pidiendo... Hay mucha gente tirada en la calle sin nada"

EUSKAL GIZARTEAK **TOLERANTEA ETA INKLUSIBOA** IZATEKO EGITEN DUEN AHALEGINA BALORATZEN DA; ALDI BEREAN, **GIZARTE SEGURUAGOA ETA MIGRAZIO-POLITIKAREN NAHIZ MIGRATZAILEENTZAKO LAGUNTZEN KUDEAKETA ARDURATSUAGO ETA GARDENAGOA** ESKATZEN DIRA

BERE BURUA BERRITZEN DUENA BAINO GEHIAGO AGORTZEN DEN EGITURA

- **BERRITZE ETA MANTENTZE-ARAZOA:** ESKARIA ETA KONTSUMO-MAILAK OSO ERRITMO BIZIAN HAZTEN DIRA, BAINA BALIABIDE ETA ZERBITZU PUBLIKOEK EZ DIOTE EUSTEN ERANTZUN ETA ESTALDURA-MAILARI

- EUSKADIK BALIABIDE, AZPIEGITURA ETA ZERBITZU PUBLIKOEN HORNIDURA ZABALA DUELA IKUSTEN DEN ARREN, HORIEN **SENDOTASUNA ZERTXOBAIT AHULTZEN** ARI DELA ERE ANTZEMATEN DA

“Vas al médico y ves que cada siete minutos de reloj tienen a un paciente. Están desbordadísimos... Hay una sensación de que se está desmoronando, que no hay médicos...”

OSAKIDETZA

Gizarteak 'Luxuzko Hotel' baten irudia erabiltzen du: hotela 'izarrak' galtzen ari da, bere instalazioen eta funtsezko zerbitzuen mantentzea bermatzeko gai ez den heinean

HEZKUNTZA

GIZARTE-ZERBITZUAK

i EUSKAL GIZARTEAREN ZATI HANDI BATEK **AMAITUTZAT JOTZEN DU ERAIKITAKOAK BALIOAN JARTZEKO ETAPA;** GAUR EGUN, GERO ETA KALITATE TXIKIAGO DUEN EUSKAL SISTEMA PUBLIKOAREKIKO ATSEKABE ETA ESKAKIZUN HANDIAGO ERAKUSTEN DU

i **ZERBITZU HORIEN 'ERAIKUNTZA'** BORROKA SOZIALARI EGOZTEN ZAIO, EKINTZA POLITIKOARI ADINA EDO GEHIAGO
“El país que tenemos no es por los políticos... la calidad de vida que tenemos es por personas como nosotros que han luchado para que esto sea así”

i **ESTATUS ETA KALITATE-GALERA:** ONGIZATE-ESTATUAREN KRISIA ARAZO GLOBALA DA, ETA PIXKANAKA EUSKAL GIZARTEAK BETI HARROTASUNEZ ERAKUTSI ETA KALITATE HANDIKOTZAT JO DITUEN ZERBITZU PUBLIKOETARA ERE IRISTEN ARI DA

EGOERA POLITIKOA: “HEMEN HOBETO GAUDE...”

- HERRITAR GEHIENEK EGOERA POLITIKO **EGONKORRAGO ETA FIDAGARRIAGOA** AITORTZEN DUTE; HORREK **KUDEAKETA ARDURATSUAGOA ETA JARDUERA-MAILA HANDIAGO AHALBIDETZEN DU.**

“Si lo comparamos con lo que hay en Madrid, aquí creo que tenemos gente **más sería** y que quieren hacer las cosas bien...”

“No hay tanta polarización y hay **más capacidad de llegar a acuerdos**, dialogar... Al menos no se están insultando...”

“**Menos corrupción**, que no digo yo que no la haya, pero por lo menos no se ha destapado como en otros sitios”

“Creo que **se hacen más cosas**, tengo la sensación de que en España todo está como bloqueado, sin presupuestos...”

i

UNE HONETAN, **ESPAINIAKO ESTATUAN IKUSTEN DEN EGOERAREKIN ALDERATZEAK MESEDE** EGITEN DIE BAI GIRO POLITIKO OROKORRARI BAI EUSKAL KLASE POLITIKOARI

KUDEAKETA POLITIKOA: ERAGINKORTASUNIK EZA ETA LIDERGO FALTA

- HERRITARREN ZATI BATEK EGUNGO EUSKADIKO ARAZO ASKOREN ERANTZULETZAT JOTZEN DITU ZUZENEAN EUSKAL AGINTARIAK ETA HAIEN ERABAKI POLITIKOAK
- EGOERA POLITIKO EGONKORRAGOA ETA KLASA POLITIKO SERIOAGOA AITORTZEN DIREN ARREN, **ERREFERENTEAK, KONPROMISOAK ETA ETORKIZUN-IKUSPEGIA FALTA DIRELA SUMATZEN DA**

"El fracaso de la vivienda es un **fracaso político** y un **fracaso social**... Ninguna de las medidas que se hacen hasta ahora están funcionando..."

"Se sigue hablando y amortizando la **gestión del pasado** mientras **no hay soluciones** para los problemas que tenemos **ahora**"

"No hay **autoridad moral en política**... es cierto que la cosa no está tan mal como en el Estado Español pero caminamos sin referentes ni autoridad..."

"Echo de menos el **liderazgo con gafas de ver el futuro**... (...) Tenemos un problema demográfico de falta de relevo terrible... no se hace nada"

ADI EGON!

"Lo que pasa **son decisiones políticas**: no es casualidad que falten médicos, o que la vivienda sea inaccesible o que la cesta de la compra sea inasumible"

i

HERRITAR GEHIENEN EZ **DUTE KONFIANTZARIK** KLASA POLITIKOAK EGUNGO ERRONKEI AURRE EGIN ETA GAINDITZEKO DUEN GAITASUNEAN; HORREK AREAGOTU EGITEN DITU **BABESGABETASUN, DESATXIKIMENDU ETA ZIURGABETASUN SENTIMENDUAK**

TOKIKOA ALDE BATERA UZTEN DUEN NAZIOARTEKO PROIEKZIOA

- **'EUSKADI KANPORA' PROIEKTATZEKO MARKETIN ONA** EGITEKO AHALEGINA ANTZEMATEN DA, BAINA HORREK **HAINBAT ALBO-ONDORIO DITU**

TOKIKO GIZARTEA SATURATZEN ETA
HERRITARRAK BAZTERTZEN DITUEN
'TURISTIFIKAZIOA'

"Ya no se puede andar por Donostia y si vas a la **parte vieja** es que es imposible... está siempre hasta arriba de turistas... **Yo es que ya ni voy por allá**"

"**Todo está pensado para el turismo**, todos los servicios, comunicaciones para la gente de fuera... y luego igual no tienes bus de Tolosa a Azpeitia por decir algo para la gente de aquí..."

"Los **pisos turísticos** son una vergüenza... al final **te tienes que ir a vivir a las afueras o a un pueblo** porque no hay pisos ni alquileres a los que puedas optar..."

18-24 urteko gazteak
Euskaldun

ADI EGON!

HERRITARRAK **ADMINISTRAZIO**
URRUNTZEKO BESTE BIDE BAT
AGERTZEN DA

BATZUETAN, **ADMINISTRAZIOA**
'EUSKADI SUSTATZERA'
BIDERATUAGO DAGOELA IKUSTEN
DA, 'EUSKADI KUDEATZERA' EDO
EUSKADIN BIZI ETA LAN EGITEN DUTEN
PERTSONEN BIZITZA KUDEATZERA BAINO

"Vendemos más de lo que cuidamos y gestionamos los problemas de Euskadi"

EGUNEROKO ARAZOETATIK ETA OHIKO
ESENTZIALTATIK URRUNDUTAKO
'GOI-MAILAKO HELMUGA ETA KULTURA'
HEDATZEN DIRA

"Se habla de la cultura vasca, de la gastronomía... pero es una **cultura para vender** que no sé si es exactamente nuestra cultura"

"**Se vende una Euskadi maravillosa** pero que realmente no sé si es la Euskadi que vivimos los que estamos aquí"

"Estamos **perdiendo parte de nuestras señas de identidad** poniendo tanto en atraer talento, en que venga la gente a conocernos..."

"Siempre ha habido **mucha propaganda** y se ha vendido mucho 'País' pero igual hay que **mirar más para dentro y menos para fuera**"

GLOBALIZAZIOA: KULTURA ABERATSAGOA ALA INDARGABETUAGOA?

- AHO BATEZ AITORTZEN DA **GIZARTEA IREKIAGOA ETA INKLUSIBOAGOA DELA**, BAINA KULTURA ETA **IDENTITATE-ERRONKA BERRIEI** ERE AURRE EGIN BEHAR DIELA

1. ERRONKA: ANIZTASUNA BESARKATZEA

HERRITARREN GEHIENGO ZABALAK (ESPEKTRO IDEOLOGIKO ZABALA) EGUNGO KULTURA-ANIZTASUNAREN ABERASTASUNEAN JARTZEN DU ARRETA

2. ERRONKA: EUSKAL KULTURA ZAINTEZA

GIZARTEAK ETA ERAKUNDEEK EUSKAL KULTURARI ETA TRADIZIO-ELEMENTUEI INDARREAN EUSTEKO EGITEN DUTEN AHALEGINA BALORATZEN DA

"Yo creo que **está muy bien toda esta mezcla que tenemos ahora**... A mí, personalmente, me gusta... (...) me parece más natural, enriquecedor..."

55 urtetik gorakoak
Profil nazionalista
Euskaldun

"Se mantienen mucho más las fiestas y las tradiciones... Aquí **ya he vestido a mi hijo de 'Arrantzale' 20 veces en un año**... Donde mis padres, dos veces al año"

34-55 urte
Profil nazionalista

"Yo estoy encantado de que seamos más plurales que antes porque esto no nos quita nada y todo es riqueza y todo suma... **Ahora todos somos vascos**"

"**Somos más y menos vascos**... (...) Se ha descafeinado... (...) **Ya no se ponen tantas ikurriñas en los balcones**; ahora lo llevamos en el corazón"

HERRITARREN ZATI BATEK, EUSKAL KULTURAREKIKO ATXIKIMENDUAK OSO MARKATUTA DAGOENAK, **EUSKAL ETA EUSKAL KULTURAREN NORTASUN ETA KULTURA-ELEMENTUEN NAGUSITASUNA ETA ZENTRALTASUNA GALTZEN DITUELA SENTITZEN DU**

EUSKAL IDENTITATEA, ESANAHI ANITZEKO AUZIA

- GAUR EGUN (2026), **EZ DAGO EUSKAL IDENTITATEARI BURUZKO ERAIKUNTZA BAKAR** ETA PARTEKATURIK

- EUSKAL IDENTITATEA **IREKIAGO** AGERI DA **ETA IDEOLOGIA NAZIONALISTAK GUTXIAGO BEREKANATUA**

*“Lo que antes definía ser vasco ya no lo define... No hay una sola identidad vasca a día de hoy... Ya no es tan marcado lo que es ser vasco... Antes parecía que era una forma de pensar, tener una ideología, saber euskera...(…)... Ahora es más relajado... **Hoy convivimos muchos tipos de vascos y vascas en Euskadi**”*

‘EUSKAL HERRITAR ADMINISTRATIBOA’
EUSKADIN ERROLDATUA

BERE IDEOLOGIA EDOZEIN DELA ERE,
EUSKARAZ HITZ EGITEN EZ DUEN ‘EUSKAL HERRITARRA’

NAZIONALISMO POLITIKOARI ETA
‘EUSKAL HERRIA’ IDEIARI LOTUAGO DAGOEN ‘EUSKAL HERRITARRA’

34-55 urte
Zerbitzu Publikoekiko
Kritikoak

EUSKADIN JAIO, BIZI ETA LAN EGITEN DUEN ‘EUSKAL HERRITARRA’,
BAINA EZ NAHITAEZ EUSKAL KULTURARI
ETA EUSKAL NAZIONALISMOARI ATXIKIA

BERE IDEOLOGIA EDOZEIN DELA ERE,
EUSKARAZ HITZ EGITEN DUEN ‘EUSKAL HERRITARRA’

EUSKAL TRADIZIOEI, EUSKAL KULTURARI ETA IZAERA
EUSKALDUNARI LOTUAGO DAGOEN
‘EUSKAL HERRITARRA’

EUSKARAREN INGURUAN 'ZERBAIT' TENTSIONATUTA DAGOEN EUSKAL GIZARTEA

- GIZARTE OSOAK AITORTZEN DU EUSKARA EUSKAL **KULTURAREN FUNTSEZKO OSAGAIA DELA, ZAINDU** ETA INDARTU BEHARREKOA
- HALA ERE, EUSKARAK '**EZTABAIDA-PUNTUAK**' SORTZEN DITU, ETA HORIEK ZALANTZA UGARI ERAGITEN DITUZTE EUSKAL HERRITARREN ARTEAN

HAREN IDENTITATE-BALIOARI BURUZ

Zenbateraino jarraitzen du euskararen ezagutzak euskal herritarrek diskriminatzeko, kideztu eta errotze-maila desberdinetan?

HAREN OSAGAI IDEOLOGIKOARI BURUZ

Zenbateraino erabiltzen da 'euskara' arma politiko gisa? (ikuspegi ideologiko guztietatik)

HAREN APUSTU POLITIKO-INSTITUZIONALARI BURUZ

Zenbateraino izan dute zentzua eta arrakasta euskara ikastea eta erabiltzea sustatzeko egindako inbertsio guztiek?

HAREN BENETAKO ERABILERARI BURUZ

Zenbateraino sustatzen da eremu jakin batzuetan (hezkuntzan, haurtzarokoan, administrazioan...), baina presentzia galtzen du gizartearen eta eguneroko erabileran?

HAREN LAN-ESKAKIZUNARI BURUZ

Zenbateraino bihurtzen da egiaztatzea lortzeko behar duen lan-baldintza, baina gaitzespena eta desatxikimendua sor ditzakeena?

"Publikazioak hedabide berrietan ez dago euskaraz... horixe da egoera"

"Nahiz eta euskaldun kopurua handitu, atzerantz gabiltza..."

"Lo veo en clase y por mucho que les digo que si no me hablan en euskera no les contesto, en cuanto salen del aula, castellano"

"Niretzat euskalduna izateko euskaraz moldatu behar da... Ezinbestekoa da hori... (..) Hizkuntza da zutabea"

"...también ha habido ese choque con los 'maquetos'... esa conflictividad que no se ha resuelto del todo"

"Ez da bakarrik euskara erabiltzea, komunitatearen parte sentitzea... Hitz egitea 'es lo fácil'"

"...ez dute inongo sentsibiltatearik edo ardurarik euskararekiko"

"Yo creo que los 'euskaldunes' no se sienten españoles"

"Cuando intentan meter las ideas con un embudo pasa el efecto contrario... (...) Euskaldunak oso tolerante eta malguak gara"

"Me da pena que la controversia fagocite el bien cultural que es el euskera"

"Para el que habla euskera es un elemento de cohesión y para el que no lo habla de imposición"

"Ellos mismos (políticos) han echado a perder el idioma... se aprende solo por los puntos que da"

"Yo soy profe de inglés pero en todos los sitios me piden euskera... ¡Pero si soy profe de inglés!... 'Hasta luego'"

"Tus hijos no pueden acceder a una plaza si no tienes un nivel elevado de euskera (no vale el de clase)"

"El euskera en los colegios eran canciones y le cogías cariño...pero luego es como que te lo han impuesto"

"Existe 'euskerafobia' y yo la sufro... pones en las redes un perfil en euskera y ya ves a los de la derecha..."

GUTXIENGOAN DAUDEN ZENBAIT AHOTSEK **KOMUNITATE ERDARDUNAK** EUSKARA IKASTEKO SENTI DEZAKEEN **PRESIOA** AIPATZEN DUTE

EUSKARAK HIZKUNTZA BAINO ASKOZ GEHIAGO ESAN NAHI DU ORAINDIK, ETA **TIRABIRA-UNEAK SORTZEN DITU**

GUTXIENGOAN DAUDEN ZENBAIT AHOTSEK SEKTORE IDEOLOGIKO BATZUEN ALDETİK '**EUSKARAFOBIA**' DAGOELA AZPIMARRATZEN DUTE

EROSTEKO AHALMENA GALTZEN / BIZI-KALITATEARI EUSTEN

- HERRITARREK GASTUEN ETA EROSKETA-SASKIAREN PREZIOAREN GORAKADA ESPONENTZIALA SENTITZEN DUTE; SOLDATAK BEHAR BEZALA EGOKITU EZ DIRENEZ, HORREK **EROSTEKO AHALMENAREN PIXKANAKAKO GALERA AGERIKOA DAKAR**

- NEURRITASUN-ZANTZU BATZUK ANTZEMATEN DIRA, BAINA EROSTEKO AHALMENAREN GALERA HORREK EZ DIRUDI BIZIMODUARI LOTUTAKO JOKABIDE ETA ESTANDAR NAGUSIAK ALDATZEN ARI DENIK**

"Lo que está claro es que la vida es mucho más cara que antes... pero **es verdad que seguimos consumiendo todo lo que podemos**"

"Es cierto que todo se ha encarecido mucho pero también es cierto, hay que decirlo, que **seguimos viviendo bien y haciendo de todo**"

"Yo creo que sí hay gente que ya no ve que igual no le da y que **empieza a mirar lo que antes no miraba...** se va notando y ya no es como antes"

i

ADIN-TALDEAREN ZATI HANDI BATEK (BEREZIKI 40-45 URTETIK AURRERA) SENTITZEN DU **EPE LABUR ETA ERTAINEAN EZ DAGOELA ARRISKUAN BERE BIZI-KALITATEAREN GUTXIENEO MAILA**

i

KLASE ERTAINA PIXKANAKA LAUSOTZEN ARI DELAKO IDEIA ZABALTZEN DA; HORREK KLASEEN ARTEKO DISTANTZIA HANDIAGOA ETA GIZARTE-ARRAKALA HANDITZEKO ARRISKUA EKARRIKO DITU

BESTELAKO IDEIA ETA BALIOAK DITUEN GAZTERIA

- GAZTEEK BETE-BETEAN PAIRATZEN DUTE **ETXEBIZITZA EROSTEKO EDO ALOKATZEKO ZAILTASUNA**, ETA HORREK **ATZERATU EDO BALDINTZATU** EGITEN DITU HAIEN EMANTZIPAZIOA ETA AUTONOMIA
- DEIGARRIA DA **GAZTE** GEHIENEK ZEIN 'NATURALITASUNEZ' BARNERATZEN DUTEN EGOERA HORI, GURASOEN **BIZI-EREDUA ERREPIKATZEA ERAGOZTEN DIEN ARREN**

HAIEN BALIOETAN DUEN ERAGINA

"No es un tema que se esfuerzen, es que ven que ya no se recompensa el esfuerzo... **Es el fracaso de la meritocracia**: ya no vale con estudiar y trabajar para tener acceso a la vivienda y vivir bien en Euskadi... No es que no se esfuerzen, ven que no merece la pena"

"Es imposible comprarte un piso en Donostia... a no ser que te vayas a pueblos del interior..."

HAIEN LOTURAN ETA ERROTZEAN DUEN ERAGINA

"Ya no piensas en que vas a vivir aquí, sabes que igual te tienes que marchar... Ves que igual te tienes que marchar porque aquí no vas a poder trabajar ni tener una vivienda... **Me daría pena, pero si me tengo que marchar**, me voy y ya está"

ONDORIOAK: 'EUSKADI 2026'RI BURUZKO BEGIRADA DESBERDINAK

- '2026KO EUSKADI'RI **BURUZKO BEGIRADA** OSAGARRI UGARI ELKARTZEN DIRA

EUSKADI BAKETSUAGO, TOLERANTEAGO ETA
 MODERNOAGO BAT BALORATZEN DUEN
GIZARTE-BEGIRADA

EUSKADI GERO ETA GEHIAGO ASTINTZEN
 DUTEN EGITURAZKO ARAZOETAN JARTZEN
 DUEN **BEGIRADA KRITIKOA**

BALDINTZAK ETA GAITASUNA BALIOESTEN
 DITUEN **BEGIRADA POSITIBOA** EUSKADIRI
 BURUZ, AURRE EGITEKO ERRONKAK

ETORKIZUNAZ KEZKATUTA DAGOEN **'SENIOR'**
BEGIRADA, BAINA ALDI BEREAN
 'KALKULATZAILEA', METATUTAKO
 EGONKORTASUNA ETA KAPITALA
 APROBETXATZEN DITUENA

EUSKADIN ERROTUTA DAGOEN
GAZTERIAREN BEGIRADA: BIZI-PROIEKTUA
 GAUZATZEKO ZAILTASUNAK DITU ETA ALDE
 EGITEKO PREST DAGO

'PROFIL NAZIONALISTA JAKIN' BATEN BEGIRADA: EUSKAL
 IDENTITATEARI ETA EUSKAL NAHIZ EUSKALDUN KULTURARI
 LOTUAGO ZEGOEN EUSKADI BATEN FALTA SUMATZEN DU

ONDORIOAK: HERRITARREN EKUAZIO BAIKORRA

- HERRITAR ASKOREN ARTEAN, BEREZIKI HELDU ETA SENIORREN ARTEAN, **KONFIANTZAZKO BEGIRADA ANTZEMATEN DA: EUSKADIK EGUNGO GIZARTEAREN ARAZO ETA ERRONKEN AURREAN ERREAKZIONATZEKO GAITASUNA DUELA** USTE DUTE, POLITIKOKI, SOZIALKI ETA EKONOMIKOKI

i ESPEKTRO IDEOLOGIKO ZABALEKO HERRITAR-TALDE HANDI BATEK, GAINERA, **EUSKADIK HISTORIKOKI ERAKUTSI DUEN GAINDITZEKO ETA ERALDATZEKO GAITASUNA GOGORATZEN DU**, BILAKAERA POSITIBOA ESPERO IZATEKO OINARRI ITXAROPENTSU GISA

ONDORIOAK: HERRITARREN EKUAZIO EZKORRA

- HERRITARREN BEGIRADA BIZITZAREN ALDERDI MATERIALETAN ETA EUSKADI **GERO ETA GOGORRAGO ASTINTZEN DUTEN INERTZIA ESTRUKTURAL ETA GLOBALETAN JARTZEN DENEAN**, TONUA NEGATIBOAGO BIHURTZEN DA

**EROSKETA-SASKIAREN
GORAKADA** ESPONENTZIALA
(EROSTEKO AHALMENAREN
GALERA)

ETXEBIZITZA ESKURAEZINA
ETA GAZTEEN BIZI-PROIEKTUA
BALDINTZATZEN DUEN LAN
PREKARIOA

**LIDERGO-GAITASUNIK
GABEKO** KLASE POLITIKOA
ETA GERO ETA
INDIVIDUALISTAGOA DEN
GIZARTE ZIBILA

**ZERBITZU PUBLIKOEN
NARRIADURA:** GAINEZKA
DAUDE ETA ERAGINKORTASUN
TXIKIAGOA DUTE

**GIZARTE-POBREZIAREN
ATALASEAREN HAZKUNDEA**
ETA **SEGURTASUN-
GABEZIAREN SENTSASIOA**

i

“Hay **gente con la vida truncada**, que se tenía que haber independizado y no lo ha hecho”

“**Osakidetza** gero eta okerragoa”

“Veo **muchísima pobreza que antes no se veía...**”

1.3.

**Nola Uste Dugu Ikusten
Dutela Kanpotik 'Gaur
Egungo Euskadi' (2026)?**

'LEHEN BAINO EUSKADI HOBEA ETA OSO ERAKARGARRIA'

- GAUR EGUN, EUSKADIK **BALIO HANDIKO IRUDIA PROIEKTATZEN DU**: BIZITZEKO, LAN EGITEKO ETA BISITATZEKO LEKU ONA

MUNDURA IREKITZEN DEN GIZARTEA,
HURBILAGOA **ETA ATSEGINAGOA**

ERREFERENTE EKONOMIKOA IZATEN JARRAITZEN
DUEN GIZARTEA: BERRIKUNTZA, EKINTZAILETZA ETA
ENPRESA-SARE ZABALA

BERE KULTURA ETA IDENTITATE-ONDAREARI
EUSTEKO AHALEGINA EGITEN DUEN GIZARTEA

EGITURAZKO PRESTAZIO ONAK DITUEN
GIZARTEA: **SOLDATA HOBEAK**
ETA ZERBITZU PUBLIKOAK

POLITIKOKI AZTORAMEN TXIKIAGOA ETA
LASAITASUN HANDIAGOA DUTEN GIZARTEA

AUTOGOBERNUAREN ONURAK
JASOTZEN DITUEN GIZARTEA

ERAKUNDE ETA KLASE POLITIKO
EGONKORRAGOAK ETA PROPOSAMEN
GAITASUN HANDIAGOA DUTEN GIZARTEA

'KOLTXOI' EGINKIZUNA ETA ERANTZUTEKO GAITASUN HANDIAGOA DUEN EUSKADI

- ORAINDIK ERE USTE DA EGUNGO GIZARTEAREN ARAZOEK **PRESENTZIA ETA ERAGIN TXIKIAGOA DUTEN LURRALDEA DELA**

- KANPOTIK, **EUSKAL ADMINISTRAZIOA ERAGINKORRAGOA** ETA EGITURAZKO ARAZOEI ERANTZUTEKO GAITASUN HANDIAGOKOA DELA IKUSTEN DA

2.

‘LEHENGO EUSKADI’

2.1.

**Zer Ulertzen da 'Lehengo
Euskadi' Esatean?**

DENBORAZKO KOKAPEN DESBERDINAK

- PERTSONEN ADINAREN ARABERA, 'LEHENGO EUSKADI'RI BURUZKO **IRUDIKAPEN DESBERDINAK AGERTZEN DIRA**; HALA ERE, MEMORIA KOLEKTIBOAN **80KO ETA 90EKO HAMARKADEN INGURUKO SINBOLOEK NAGUSITASUN ARGIA DUTE**

60 urtetik gorako pertsonak Euskadi horretara jotzen dute

Diktadurak askatasunaren eta euskal kulturaren aurka egindako errepresioa gogoratzen da

Zalantzarik gabe, 40-60 urteko pertsonentzat **aingura sinboliko nagusia da**

Gazteenek ere garai **horri buruzko oroitzapen bereziak** dituzte

Gazteek (30-35 urtetik beherakoek) modu naturalago eta zuzenagoan gogoratzen duten Euskadi da, eta **egungo egoerarekin alderatzeko esparru gisa erabiltzen dute**

Aurreko garaiei buruzko ideiak badituzte, baina **ez dirudi egungo bizitza ulertzeko eta hari aurre egiteko erabiltzen** dituztenik

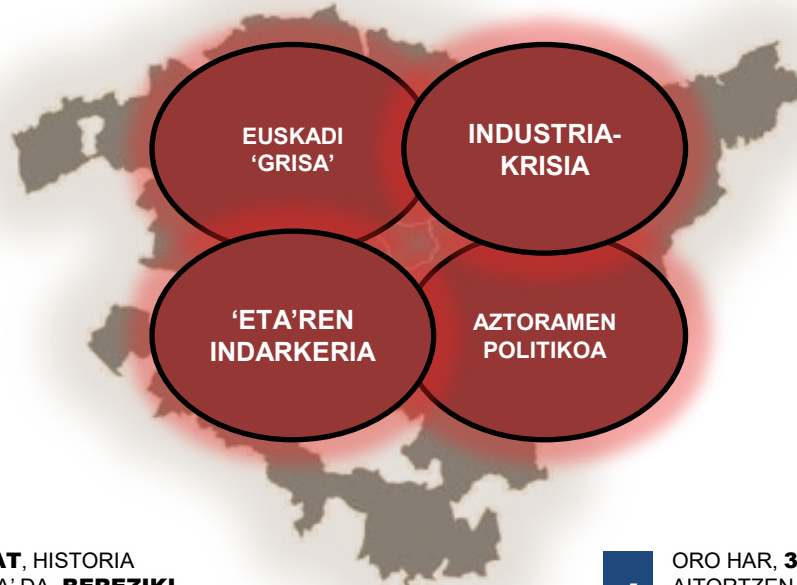

'LEHENGO EUSKADI' TOTEMIKOAGO BAT DAGO

- **'EDUKIONTZI SINBOLIKO NAGUSI' BAT BEREIZTEN DA:** PROFIL IDEOLOGIKOAREN ETA BIZITOKI IZAN DUTEN LURRALDEAREN ARABERA ÑABARDURAK BADITU ERE, 'LEHENGO EUSKADI'RI LOTUTAKO ESANAHI ETA ESPERIENZIA KRITIKOEN MUIN PARTEKATUA DU

'Lehenago Euskadi'

(70eko hamarkadaren amaieratik 90eko hamarkadaren erdialdera)

"Era una **'Euskadi gris'**,
en todos los sentidos:
económico, paisaje,
político..."

"Cuando se iba a **cerrar**
'Altos Hornos' parecía
que era el **fin del**
mundo"

"Había **muchísima**
angustia, había
muchísimo miedo,
terrorismo..."

"Todos los días
manifestaciones, la
guardia civil por las
calles..."

i 40-60 URTEKO ADIN-TALDEARENTZAT, HISTORIA HURBILEKO 'EUSKADI ESANGURATSUENA' DA, **BEREZIKI INDUSTRIA-KRISIAK ETA 'ETA'REN PRESENTZIAK** MARKATUA

i ORO HAR, **30 URTETIK BEHERAKOEK** EGOERA HORIEK AITORTZEN DITUZTE, BAINA **IRAGANEKO OROITZAPEN GISA ERABILTZEN DITUZTE**, EGUNGO ERREALITATEAREKIN GUZTIZ LOTU GABE

'LEHENGO EUSKADI': GIZARTE LUR JOTA

- **40 URTETIK GORAKO** HERRITAR GUZTIEK LEHEN PERTSONAN **GOGORATZEN DUTE EGOERA OSO TRISTEA, ETSIPEN ETA EZKORTASUN SOZIOEKONOMIKO SAKONEKOA.**

'Lehenengo Euskadi'

(70eko hamarkadaren amaieratik 90eko hamarkadaren erdialdera)

"Era todo muy gris en todos los sentidos: paisaje gris, situación gris, contaminación, una ría que daba miedo verla, daba asco... Era una **Euskadi en 'negro y negro'**"

"Veníamos de **las inundaciones** que aquello ya fue terrible... y eso en mitad de una **crisis bestial**, unas tasas de paro que no paraban de crecer"

"Hay un momento que estamos todos muy deprimidos. **No se veía ningún rayo de sol**, es que nadie pensaba que 'Altos Hornos' iba a cerrar... y cerró"

"Lo primero que pienso es en los Astilleros y cómo fue cerrando todo... era como que **aquel mundo que se había conocido se perdía...**"

i MEMORIA HISTORIKO HORREN ZATI HANDI BAT
BIZKAIAN - ETA ZEHATZAGO BILBO INGURUAN -
KOKATUTAKO INDUSTRIAREN BILAKAERAREN
INGURUAN ARDAZTEN DELA ANTZEMATEN DA

'LEHENGO EUSKADI': LARRITUTAKO GIZARTEA (I)

- 40 URTETIK GORAKO HERRITAR GUZTIEK INDARKERIA ETA TENTSIO POLITIKO HANDIKO URTE OSO GOGORRAK GOGORATZEN DITUZTE (ESPAINIAKO ESTATUAREKIN AURREZ AURRE ZEGOEN EUSKAL GIZARTEA)

'Lehenko Euskadi'

(70eko hamarkadaren amaieratik 90eko hamarkadaren erdialdera)

"Yo salía de 'El Corte Inglés' y les digo a mis hijos que **me tenía que esconder** para coger el tren... Manifestaciones, tanquetas, un horror"

"**Depende con quien hablabas no te atrevías** a decir según qué cosas... Mataban a un guardia civil y se decía aquello de 'algo habrá hecho'...y callar"

"¿**Quién no ha tenido la vibración de una bomba cercana** en un cuartel o en la calle? Ese terror lo hemos sentido todos yo creo"

"Es que **todos los días en el periódico o en las noticias teníamos un muerto, atentados**, follones en la calle... todos los días a tirar piedras"

35-54 urte
Profil nazionalista

40 URTETIK GORAKO HERRITAR HORIEK GUZTIEK
'ETA'REN INDARKERIAK ERAGINDAKO IZUAK
ERABAT ESTUTU ETA HERTSATUTAKO
GIZARTEA GOGORATZEN DUTE

'LEHENGO EUSKADI': LARRITUTAKO GIZARTEA (II)

- GAIA DELIKATUA IZAN ETA OROITZAPENAK ORAINDIK MINA SORTZEN DUEN ARREN, GIZARTEA HELDUA ETA **KOHESIONATUA** **AGERI DA**, ETA **INDARKERIA-EGOERA HURA GAINDITUTA DUELA DIRUDI**.

2026

'ETA'REN INDARKERIAK
ERAGINDAKO IZUAZ (ETA MINAZ)
ERABAT JABETUTAKO
GIZARTEA DA

'Lehenengo Euskadi'

(70eko hamarkadaren amaieratik 90eko hamarkadaren erdialdera)

2026

INDARKERIAREN ERABILERA
DESLEGITIMATZEN DUEN ETA
HELBURU POLITIKO NAHIZ
NAZIONALISTETATIK BEREIZTEN
DUEN GIZARTEA DA

2026

GARAI HARTAKO **ZAURIAK ITXI**
ETA MINA NAHIZ
SUFRIMENDUA GAINDITU
DITUELA DIRUDIEN **GIZARTE**
HELDUA DA

2026

'IKASGAIA IKASITA' DUELA
ETA 'AKATSAK EZ
ERREPIKATZEKO' ASMO SENDOA
DUELA AGERI DEN GIZARTEA DA

‘LEHENGO EUSKADI’: ETA BIGARREN KAPITULUA?

- **80KO ETA 90KO HAMARKADETA KO LEHEN KAPITULUA K** (INDUSTRIA-KRISIA ETA ‘ETA’REN INDARKERIAREN UNERIK GOGORRENA K BILTZEN DITUENAK) **OROIMEN HISTORIKOA BEREKANATU DUELA AITORTZEN DA**; HORREK EZ DIO BEHAR ADINAKO LEKURIK ETA PROTAGONISMOARIK UTZI 90EKO HAMARKADAREN BIGARREN ZATIAN EUSKADIK IZAN ZUEN BILAKAERA POSITIBOARI BURUZKO BIGARREN KAPITULUARI

PAISAIAREN ETA HIRIAREN PIXKANAKAKO BERRONERATZEA: ‘EUSKADI GRIS’ BATETIK ‘KOLORETAKO EUSKADI’ BATERA IGAROTZEN DENA

‘ETA’RI AURRE EGITEN DION EUSKAL GIZARTEA, **TALDEA GIZARTE- ETA POLITIKA-BABESA NAHIZ LEGITIMITATEA GALTZEN** HASTEN DENEAN

MUNDURA IREKITZEA ETA EUSKADI IREKI ETA MODERNOAREN IRUDIA ZABALTZEA **(‘GUGGENHEIM EFEKTUA’)**

Bizipen-ardatzari buruzko elkarrizketa

AUTONOMIA ESTATUTUAREN GARAPEN INSTITUZIONAL ETA POLITIKO PROGRESIBOA

BERE BURUA BERRASMATU ETA **ZERBITZU-EKONOMIARANTZ** ERALDATZEN DEN EUSKAL EKONOMIA ETA ENPRESA-SAREA

EUSKAL **AZPIEGITURA ETA ZERBITZU PUBLIKOEN** GARAPENA ETA SENDOTZEA

i

90EKO HAMARKADAREN ERDIALDETIK AUERRERAKO EUSKADIEN BILAKAERA POSITIBOARI EZ ZAIO BEHAR BESTEKO GARRANTZIRIK EMATEN: 80KO ETA 90EKO HAMARKADETA KO EGOERA GOGORRARI BURUZ ASKOZ GEHIAGO HITZ EGITEN DA, 90EKO HAMARKADAREN BIGARREN ERDIKO EUSKADIK ERAKUTSITAKO GAINDITZE-GAITASUNAZ ETA LORPENEZ BAINO

‘LEHENGO EUSKADIK’ ERAGITEN DITUEN EMOZIOEI BURUZ

- PERTSONA GEHIEN-GEHIENEK AITORTZEN DUTE ‘LEHENGO EUSKADI’REKIKO **LASAITASUN-SENTIMENDU** SAKONA DELA NAGUSI

“Es una Euskadi que me traslada a los años duros, a los años de depresión, plomo, a los años de una **‘Euskadi Gris’** y de un **conflicto brutal de violencia terrorista** que lo enfanga todo... Hoy es una Euskadi superluminosa, que tiene alma, fortalecida, abierta al mundo... Recuerdo aquellos **días oscuros y no me gustan nada nada**”

LASAITASUNA
(Bizi-ardatza)

“Mi **sensación es más de alivio...** aquella **losa terrorista** de aquellos años no se puede añorar... hoy tenemos muchas más **oportunidades**”

NOSTALGIA
(Gizarte-ardatza)

GALERA
(Ardatz politikoa)

'LEHENGO EUSKADI'REN EMOZIOAK: LASAITASUN-SENTIMENDUA

- LASAITASUN-SENTIMENDUA 40 URTETIK GORAKO ADIN-TALDE OSOAN ETA ESPEKTRO IDEOLOGIKO OSOAN AGERI DA

- HERRITARREK BAT EGITEN DUTE ASTINALDI POLITIKO, SOZIAL ETA EKONOMIKO BETEAN MURGILDUTAKO 'LEHENGO EUSKADI' HARK IZAN ZUEN ERAGIN BORTITZ ETA NEGATIBOA AITORTZEAN

TRISTURA / LUR-JOTZEA

LARRITASUNA / BELDURRA

MINA / SUFRIMENDUA

KUTSADURA / GIRO GRISA

INDARKERIA / GATAZKA

‘LEHENGO EUSKADI’REN EMOZIOAK: NOSTALGIA-SENTIMENDUA

- BADAGO NOLABAITEKO **‘ERROMANTIZISMOA’**, PLANO IDEOLOGIKOA GAINDITZEN DUENA (NAHIZ ETA PROFIL NAZIONALISTA ETA EUSKALDUNETAN NABARMENAGOA IZAN): DESAGERTZEN JOAN DIREN **BIZIMODUA**, **GIZARTE-AKTIBISMOA** ETA **LIDERGO POLITIKOA** NOSTALGIAZ **GOGORATZEN DIRA**

“Niri gustatuko litzaidake mugikorreratik; lehen bakarrik deitzeko zegoelako, benetako relazio gehiago zeudelako”

“Lehen auzoan giro gehiago zegoen”

“Era una sociedad más comprometida en la lucha por sus derechos...ahora somos más conformistas y cada cual por su lado”

“Antes se iba todos en bloque... de no dejar a nadie atrás”

“Había una mayor pasión política... Los políticos eran personas con vocación que realmente querían lo mejor”

“Todo lo del ‘auzolan’ que te cuentan, la gente se unía para hacer cosas...”

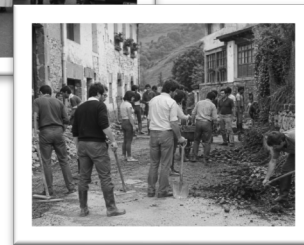
“La dureza de aquellos años nos hizo luchar...”

BIZITZA KOMUNITARIOAGOA / AUZOLANA

GIZARTE EKINTZAILEAGO ETA
ALDARRIKATZAILEAGOA

KLASE POLITIKO KARISMATIKOAGOA,
IKUSPEGI ETA LIDERGO HANDIAGOKOA

EUSKAL IDENTITATE ETA KULTURA
AKTIBISTAGOAK

‘LEHENGO EUSKADI’REN EMOZIOAK: GALERA-SENTIMENDUA

- ZENBAIT **PROFIL NABARMENKI NAZIONALISTA EDOTA EUSKALDUNEN ARTEAN**, NOSTALGIA ESPARRU IDEOLOGIKORA ERE IRISTEN DA, ETA PENA ETA GALERA-SENTIMENDUZ TINDATZEN DA, GAUR EGUN 80KO ETA 90EKO HAMARKADEKIN **ALDERATUTA ENERGIA ‘ABERTZALEA’ ETA HELBURU POLITIKO ‘INDEPENDENTISTA’ FALTA** DIRELA IKUSTEAN.

*“Se **vivía mucho más la identidad nuestra**... ahora ya no sacamos la ikurriña como antes... Lo llevamos en el corazón pero no lo exteriorizamos como antes”*

*“**Había que defenderse de los que nos querían destruir toda nuestra cultura**... Hemos luchado mucho para que no se pierda todo lo que somos...”*

*“Yo sí que echo en falta **aquellos años de empuje en favor de ‘Euskalherria’**... Había un horizonte de Euskal Herria...”*

*“Había que volver a recuperar el euskera, **todos poníamos la ikurriña en los balcones**... Es que estaban prohibidas las ‘ikastolas’ y había que luchar por todo eso...”*

i

PROFIL NAZIONALISTEN ARTEAN BEREZIKI HEDATUTA EZ **DAGOEN DISKURTZO HONETAN, NOLABAITEKO KONFORMISMOA** NAGUSITZEN DA, JARRERA AKTIBISTAGO ETA ALDARRIKATZAILEAGOA BERRISKURATZEKO BORONDATEAREN ETA GOGOAREN GAINETIK

RETROTOPIAREN ARRISKUA: 'IRAGANEKO EDOZEIN GARAI EZ ZEN HOBEA'

- NOLANAHI ERE, HERRITARREN GEHIENGO HANDI BATEK OHARTARAZTEN DU 'KOMUNITATE SOLIDARIO' HURA, 'GIZARTE BORROKALARI' HURA ETA 'EUSKAL NAZIONALISMO ALDARRIKATZAILE' HURA **IDEALIZATZEKO ARRISKUAZ**

"TAMBIÉN HABÍA MUCHA
INSEGURIDAD. A MÍ ME
ROBARON MUCHAS VECES...Y
EN LOS ÚLTIMOS 20 AÑOS
NINGUNA"

"**ASKATASUN SOZIALAK**
IZUGARRI HANDITU DIRA,
GENERO ETA DIBERTZITATE
IKUSPUNTUTIK... ASKATASUN
SEXUALETAN AUERRERAPENA
ERABATEKO IZAN DA"

"GAUR EGUN IKASTEKO
AUKERA GEHIAGO DAUKAGU.
EMAKUME ETA GIZONEN
ARTEAN AUKERA BERDINAGOAK
DITUZTE"

"HAY QUE RECORDAR LOS
ESTRAGOS DE LAS DROGAS
EN LOS 80 Y 90... ERA UNA
PASADA... MORÍA MUCHA
GENTE"

i "A MÍ DAME LA 'EUSKADI DE AHORA' QUE ES
MUCHO MÁS ABIERTA, LLENA DE
OPORTUNIDADES, **VIVIMOS MÁS**
TRANQUILOS, YA PARECE QUE NO HAY
VASCOS DE PRIMERA O SEGUNDA
SEGÚN SI ERES DE TAL O DE TAL..."

i "A MÍ NO ME IMPORTARÍA IR A AQUELLA
ÉPOCA PERO SÍ ME VEO **COMO MUJER** TE
DIRÍA QUE NO TANTO PORQUE SER MUJER
EN LOS 80 ESTABAS CONDENADA A CIERTOS
ROLES, ESTUDIOS... **HOY LA COSA HA**
CAMBIADO A MEJOR"

"SI **NO ERAS NACIONALISTA**
TE SENTÍAS ALGO AL
MARGEN... TODO PASABA POR
SER NACIONALISTA Y EL RESTO
A AGUANTAR"

2.2.

Nola Kontatzen Dira 'Lehengo Euskadi' eta Haren Bilakaera?

'LEHENGO EUSKADI': KONTAKIZUN POLIEDRIKO ETA INPERFEKTUA

- BELAUNALDIEN ARTEKO KOMUNIKAZIOAN ZENBAIT GORABEHERA** ANTZEMATEN DIRA 'LEHENGO EUSKADI'RI ETA HAREN BILAKAERARI BURUZ

PROFIL EZ-NAZIONALISTA

EUSKAL NAZIONALISMOAK EUSKADIREN BILAKAERARI BURUZKO KONTAKIZUNA BEREKANTU DU

"La historia se cuenta desde un lado... son 40 años de un mismo Gobierno...(…)... Mucha propaganda... se pasa de puntillas en otros temas"

PROFIL 'ABERTZALEA'

EZ DAGO BEHAR ADINAKO KONTZIENTZIARIK EUSKAL GIZARTEAK BERE IDENTITATEAREN ETA KULTURAREN ALDE ERAKUTSITAKO BORROKA-ESPIRITUAZ ETA ERRESILIENTZIAZ

"No se puede perder todo lo que este pueblo ha luchado para no desaparecer, todo lo que nos han hecho y que no han podido con nosotros"

PROFIL 'DESIDEOLOGIZATUA'

GEHIAGO AZPIMARRATZEN DA 'LEHENGO EUSKADI'REN ALDE GOGORRA (LISKARRA GOGORARAZTEN DUENA), ETA EZ HAINBESTE GAINDITZE-ZATIA (BATZEN DUENA)

"Es cierto que terminamos hablando más de lo malo que de todo lo bueno que se hizo a partir de la segunda mitad de los 90..."

PROFIL NAZIONALISTA

EUSKADIREN HISTORIA POLITIKO HURBILA EZ DA BEHAR ADINAKO XEHETASUNEZ LANTZEN (AUTONOMIA ESTATUTUAREN GARAPENA)

"Autonomia Estatutuari buruz askotan ematen du azkar, inportantziarik eman gabe... Gazteek ez dakite zer den Estatutua, nondik dator..."

35-54 urte
Profil nazionalista

'LEHENGO EUSKADI'RI ETA ONDORENGO BILAKAERARI BURUZKO **FALTSUTZE SAKONAREN SENTSazioa ere ez da nagusi**

GAZTEEK EGUNGO EUSKADIREN EMAITZA EZAGUTZEN DUTELA USTE DA, **BORROKA-PROZESUA BAINO GEHIAGO**, ETA LORTUTAKO GUZTIARI EZ DIOTELA BEHAR BESTEKO BALIOA EMATEN

KRITIKEK KOLORE IDEOLOGIKO GUZTIAK DITUZTE: PROFIL EZ-NAZIONALISTETATIK ABERTZALEENETARAINO

GAZTEEN 'LEHENGO EUSKADI': 1001 ERREFERENTZIA

- GAZTEEK **'LEHENGO EUSKADI'**RA IRISTEKO **BIDE DESBERDINAK ERABILTZEN DITUZTE**, ETA IRAGANEKO GARAI HURBILAGOAK ETA URRUNAGOAK NAHASTEN DITUZTE (BAI AITONA-AMONEN GARAIAZ DENBORARI DAGOKIONEZ, BAI XXI. MENDE HASIERAKO EUSKADIRI DAGOKIONEZ)

KULTURA-ARDATZA

Euskarak eta euskal identitate nahiz kultura-elementuek presentzia zentralago eta aldarrikatzaileagoa zutela irudikatzen da

"Euskera eta tradizio guztiak... benetan bizi... asko hitz egiten da euskal kulturari buruz baina ez da hain sakon bizi"

ARDATZ EKONOMIKOA

Industria eta enpresa handiak gazteentzako erreferentzia ekonomiko nagusi bihurtzen dira

"Mucha más industria que ahora... también me viene como el recuerdo de grandes empresas con muchos trabajadores... y la contaminación"

ARDATZ POLITIKOA

Politikoki tentsionatuta eta larrituta zegoen gizarte **gatazkatsu** bat aipatzen da, baita 'ETA'ren presentzia ere

"Se sabe que la cosa debía ser muy 'jodida' y que había muchos problemas, violencia por todos los lados..."

GIZARTE-ARDATZA

Garai hartako **gizartea biziago eta batuago** irudikatzen da; **profil aktibista argia** eta etengabeko borroka soziala zituen

"Borroka espiritu askoz gehiago zegoen... orain dena desagertu da... Gaur egun existitzen den guztia lortu zuten"

KOMUNITATE-ARDATZA

Etengabe aipatzen da **harreman-sare hurbilago eta pertsonalagoa** (teknologiarik gabea)

"Antes la gente hacía mucha más vida en su pueblo, barrio, estaba mucho más conectada entre ellos que ahora"

BIZI-ARDATZA (MATERIALA)

Gaur egungoa baino **egoera material egonkorragoa** azpimarratzen da: lana eta etxebizitza eskuratzeko aukera, baita erosteko ahalmenari eusteko aukera ere

"A día de hoy es imposible comprarte un piso ...el trabajo no es para toda la vida y los sueldos que antes subían ahora no suben..."

ZER DAKI GAZTERIAK DEPRESIO ETA LARRITASUN HARTAZ?

- GAZTE ASKORENTZAT, INDUSTRIA-KRISIA, GATAZKA POLITIKOA ETA 'ETA'REN PRESENTZIA **EUSKADI HAREN ARGAZKIAREN PARTE DIRA, BAINA EZ DUTE HAIN LEKU NABARMENA** BEREN BALORAZIOAN ETA OROITZAPENETAN
- ZENBAIT KASUTAN, **INFORMAZIO ETA ZUHURTASUN FALTA SUMATZEN DA**, BEREZIKI GATAZKA POLITIKOARI ETA 'ETA'REN PRESENTZIAK 80KO ETA 90EKO HAMARKADETA KO EUSKADIN IZAN ZUEN ERAGINARI DAGOKIENEZ

"Politika horixe da... Oraindik guztiz sendatuz diren zauri horiek aztertu behar ditugu.... Gehiago hitz egin beharko genuke"

"Ez dizute ikastolan irakasten... liburutetan ikus dezakezu baina ez da askorik eztabaidatzen horretaz"

"La verdad es que no se habla mucho de eso... en clase llegas tarde... y no es un tema que los amigos saquemos y hablemos"

"Beldurrez ez dira kontatzen...(...)....., ez dakit beldur den ala ez baina jendeak saihesten du horri buruz hitz egitea"

GAINDITUTAKO IRAGANEKO 'EUSKADI' BATEN IDEIA DUTE, HAIEN BIZITZETAN EZTA EGUNGO EUSKAL GIZARTEAN ERE **ERAGIN ETA INDAR HANDIRIK EZ DUENA**

GAZTEAK: “*DUELA URTE BATZUK IZAN ZEN UNERIK ONENA*”

- GAZTEEK MENDE HASIERAKO **OINARRIZKO AGERTOKI IDEAL BAT GOGORATZEN** DUTE: 80KO ETA 90EKO HAMARKADETAKO ARAZO NAGUSIAK (KRISI EKONOMIKOA ETA GATAZKA POLITIKOA) GAINDITUTA ZEUDEN, ETA EUSKADIKO BIZI-BALDINTZAK SENDO ETA POSITIBOAK ZIREN
- GAZTEEN DISKURTSOAREN ZATI BATEAN **KONPARAZIOZKO KEXA BAT ANTZEMATEN DA**, BIZI-BALDINTZA MATERIALEK OKERRERA EGIN DUTELAKO ETA EUSKAL KULTURA-ELEMENTUEK NAGUSITASUNA GALDU DUTELAKO

BIZI-BALDINTZA MATERIAL HOBEAK

(2000ko Argazkia: lan egonkorragoa / etxebizitza eskuragarriagoa)

GIZARTE- ETA POLITIKA-EGOERA LASAIAGOA

(2000ko Argazkia: polarizazio eta erreakzio-bultzada txikiagoa)

'2000ko
Euskadi'

GIZARTE- ETA LAN-ESKUBIDEEN GARAPENA

(2000ko Argazkia: eskubide berrien hedapena)

EUSKADI MODERNO, JASANGARRI ETA SENDOA

(2000ko Argazkia: 'Euskadi' bere 'une gorenean')

BERE KULTURAZ HARRO DAGOEN ETA EUSKALDUNTZE-PROZESU BETEAN DAGOEN EUSKADI

(2000ko Argazkia: euskararen 'gizarte' garapena)

ZERGATIK DA GARRANTZITSUA 'LEHENGO EUSKADI'RI BURUZ GEHIAGO HITZ EGITEA?

- **HERRITARREN IKUSPEGITIK**, EUSKADIREN HISTORIA HURBILA GARRANTZITSUA DA LORTUTAKOA **BALORATZEKO ETA AKATSAK BERRIZ EZ EGITEKO**

- **ADITUEN IKUSPEGITIK**, HISTORIA HURBILAREN EZAGUTZA ETA (IN)FORMAZIOA **FUNTSEZKO TRESNA DIRA 'IDENTITATE KOLEKTIBOA ERATZEKO'**

"Hay que **explicar todo lo que se ha sufrido**, todo lo que **se ha luchado** y todo lo que **se ha conseguido**"

"**No podemos permitirnos ser dos millones y pico de versos sueltos** sin tener nada en común"

"Tenemos que saber nuestra historia **para no repetir errores**... Mira lo que está volviendo a pasar con esto de 'VOX', la ultraderecha..."

"Compartir historia es básico, es compartir una visión, una cultura, valores, identidad... **Ahora mismo no sabemos qué es ser vasco**"

"Yo a la gente que se queja le digo: **pero, ¿tú sabes lo que tenemos aquí en Euskadi?** Se nos olvida que no siempre ha sido así"

"Es esencial la historia **para cohesionar a la sociedad** y tener alguna capacidad de actuar de forma conjunta por un **interés común**"

3.

'ETORKIZUNeko EUSKADI'

3.1.

Euskadiren Etorkizunari Buruz

'ETORKIZUNeko EUSKADI'? ZIURGABETASUNEN MUNDUA

- MUNDU MAILAKO ETA EGITURAZKO HORIZONTE OSO ZIURGABEA ANTZEMATEN DA, "KONTROLATZEN EZ DITUGUN ELEMENTU DISTORTSIONATZAILE GEHIEGI DAUDELAKO"

ADI EGON!

**'EUSKADI'REN EGITURAK
EZEGONKORRAGO AGERI
DIRA** ERRONKA ETA ARAZO
HORIEI AURRE EGITEKO

ADI EGON!

EGITURAZKO ETA MUNDU
MAILAKO KEZKAK **HURBILAGO
ETA ERREALAGO SENTITZEN
DIRA EUSKADIN**

ETORKIZUNA?: POLITIKARIRIK, ERAKUNDERIK ETA GIZARTERIK GABE?

- HERRITARRAK KEZKATZEN DITUZTEN ELEMENTUEI BESTE HIRU ARAZO GEHITZEN ZAIZKIE: **ERAGINKORTASUN POLITIKORIK EZA, ERAKUNDEEN EZINTASUNA ETA GIZARTEAREN INDIVIDUALISMOA**. HORIEK ZAILDU EGITEN DUTE EGUNGO ETA ETORKIZUNENKONTRAKO ERROREKIN MODU AKTIBO ETA ARDURATSUAN AURRE EGITEA

*“No veo a los políticos con capacidad para coger los problemas y encararlos... solo se enfrentan y se insultan. **Van a lo suyo... (...)**... **Estamos sin guías**”*

*“No podemos estar toda la vida gestionando sobre lo que hemos conseguido en el pasado... **hay que gestionar el futuro y no se está haciendo**”*

*“El individualismo es una pasada y ya no nos veo movilizándonos y luchando como antes... **Hacemos la guerra por nuestra cuenta** y salimos cuando nos toca de cerca”*

*“**No hay plan**... Ante los problemas no se diseñan planes por nuestros políticos... **No nos estamos preparando**”*

Ardatz Ekonomikoari
Buruzko Elkarrizketa

*“**Yo veo a la sociedad muy parada**... (...)... Es como que vivimos el día a día y lo que tenga que venir, ya vendrá”*

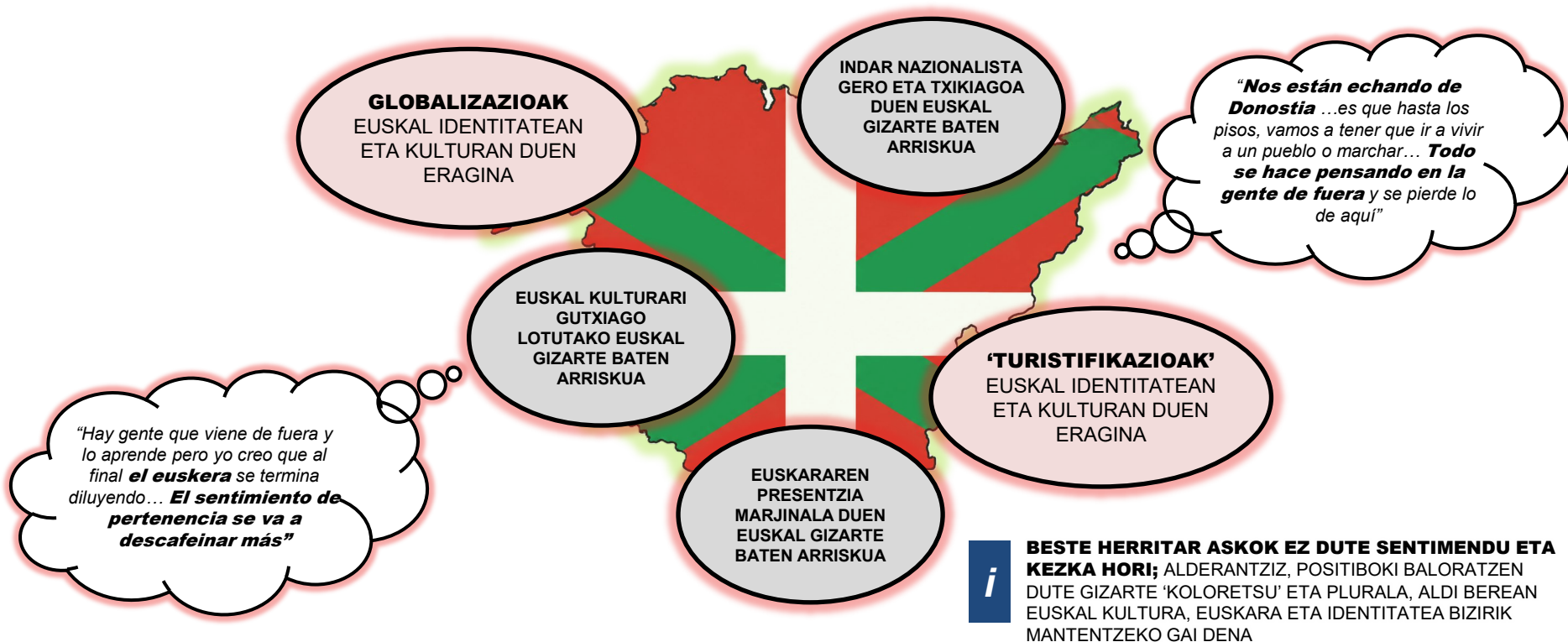
i

ETORKIZUNAREN BILAKAERAK SORTZEN DUEN KEZKARI HERRITAR ASKOREN ARTEAN NAGUSI DEN **BABESGABETASUN-SENTSAZIOA GEHITZEN ZAIO**

“La gente se siente desamparada porque las instituciones no están siendo capaces de cumplir el rol para el que euskara fueron diseñadas”

ETORKIZUNA?: IDENTITATERIK, KULTURARIK ETA EUSKARARIK GABE?

- HERRITARREN ZATI BAT —**BEREZIKI SENTIMENDU NAZIONALISTA HANDIAGOA DUTEN EDOTA EUSKAL KULTURARI ETA IZAERA EUSKALDUNARI LOTUAGO DAUDENAK**— KEZKATUTA DAGO KULTURAREN, EUSKAL IDENTITATEAREN ETA EUSKARAREN ETORKIZUNAZ

ZER ETORKIZUN AURREIKUSTEN ZAIO GAZTERIARI? KEZKA

- HERRITAR GEHIENAK, BEREZIKI SENIORRAK, BAT DATOZ **GAZTEEK AURREAN DUTEN ETORKIZUNAZ ETA BIZI-KALITATEAZ KEZKATUTA DAUDELA** ETA HAINBAT ARRAZOI DESBERDIN AIPATZEN DITUZTE.

EGONKORTASUNAREN OHIKO
BIZI-EUSKARRIAK ESKURATZEKO
ZAILTASUNA (LANA ETA ETXEBIZITZA)

GAZTEEN **EMANTZIPAZIO-PROZESUEN**
ATZERAPEN ARGIA **AGERIAN**
GERATZEN DA

EROSTEKO **AHALMENAREN**
PIXKANAKAKO GALERA (ETA
AURREZTEKO EZINTASUNA)

ONGIZATE-ESTATUAREN
PIXKANAKAKO DESEGITEA
(OSASUNA, HEZKUNTZA, PENTSIOAK...)

40 URTETIK GORAKOEN ARTEAN OSO
ZABALDUTA DAGO BELAUNALDI HORI, ONDO
BIZITZEN JARRAITZEN BADU ERE, **"AZKENEAN
"GURASOAK BAINO OKERRAGO BIZIKO
DELA"** DIOEN IDEIA

ZENBAIT AHOTSEK **GAZTEEK
EGOKITZEKO ETA BEREN IBILBIDEA
GARATZEKO** BESTE AUKERA BATZUK
AURKITZEKO DUTEN GAITASUNA
AZPIMARRATZEN DUTE

NOLA KUDEATZEN DU GAZTERIAK ETORKIZUNA? GAUR BIZITZEA

- GAZTEAK BAT DATOZ **ETXEBIZITZA ESKURATZEKO ARAZOAK DENA BALDINTZATZEN DUELA** ETA BIZI-PLANTEAMENDU BERRIAK EGITERA BEHARTZEN DITUELA

- GAZTEAK BIZIMODU BERRI BATERA BULTZATUTA DAUDE:** EGONKORTASUN-EUSKARRIRIK EZ DAGOENEZ ETA OHIKO BIZI-IDEALA ZAPUZTU DENEZ, BIZI-ESPERIENTZIEK HARTZEN DUTE LEHENTASUNA

"Si no voy a poder comprarme un piso, **me dedico a viajar...**
¿Qué voy a hacer?"

"La verdad es que no lo pienso mucho... **vivimos el presente** yo creo"

"Momentuz ondo bizi naiz baina ez baleude **gurasoak** ...ez dakit zer egingo nukeen"

"Gazte gehienak **prekarizatuta gaude**, lan baldintzak txarrak dauzkagu"

"Sé que no voy a poder pagarme un piso ni tan siquiera un alquiler en Donostia... **tendré que irme**"

"Igual consumimos **'hamburguesas'** y ya no podemos consumir 'Label'"

"Nos preguntas por el futuro pero es que igual **esa pregunta ya no se puede hacer**"

ETXEBIZITZAREN BERMERIK GABE, EZ DU ZENTZURIK ETORKIZUNAZ HITZ EGITEAK (EZ EMANTZIPAZIOAZ, EZTA BIZI-PLANAZ ERE)

i

ADIN-TALDERIK GAZTEENEAN (**18-24 URTE**), '**FAMILIA-KOLTXOIAK**' BEHAR NAGUSIAK ESTALTZEN DITU ETA ETORKIZUNEN KEZKAK GERORATZEN DITU

i

GAZTEEK EGOERA NOLABAITEKO NATURALITASUNEZ ONARTZEN DUTE ETA HARTARA MOLDATZEN DIRA: EZ DITUZTE GURASOEN SEGURITASUN- ETA EGONKORTASUN-ESTANDARRAK IZANGO, BAINA BESTE AUKERA BATZUK IZANGO DITUZTE

i

25-35 URTEKO TALDEAN, ORAINALDIAN BIZITZEAK ETA KONTSUMISMOAK ETORKIZUNAREN IDEIA ORDEZKATZEN DUTE; ETORKIZUNA LAUSOTU ETA 'ESANAHIZ HUSTU' EGITEN DA

NOLA KUDEATZEN DUTE HELDUEK ETORKIZUNA? BIZITZARI AHALIK ETA ETEKIN HANDIENA ATERATZEA

- ETORKIZUNARI BURUZKO ZIURGABETASUNAK **EZ DIRUDI JOKABIDEAK, JARRERAK EDO BIZIMODUAK 'ERROTIK' ALDATZEN DITUENIK,** NAHIZ ETA ZENBAIT EGOKITZAPEN AITORTZEN DIREN

"Igual los que siguen viajando y cenando son menos que antes pero lo hacen más veces... **Hay más distancia social**"

"Te haces un **poco más conservador**... miras más por lo tuyo, está el discurso contra los migrantes, el crecimiento de **'Vox'...**"

"Tendría razón si alguien nos dice que **seguimos viviendo y haciendo lo mismo de siempre...** y que todo esto malo que hemos dicho del futuro no nos afecta demasiado"

"La **gente se endeuda** mucho pero no está dispuesta a quedarse en casa...(.)... No queremos renunciar a nada"

"Compras más pero igual **compras con menos dinero**... Tiras de 'Shein'... La **hamburguesa es del 'Kebab'...**"

ZUZENEAN ERAGITEN DIETEN **BELAUNALDI-ARAZOAK**
(PENTSIOEN IRAUNKORTASUNA EDO ADINEKOEN ZAINZTA)
GERORATZEN JOATEN DIRA (GAZTEEK BEREN ARAZOEI
DAGOKIENEZ EGITEN DUTENAREN OSO ANTZERA)

3.2.

Aurrerapenaren Ideiari Buruz

AURRERAPENA EZ DA JADA OPAROTASUNA

- AURRERAPENAREN IDEIA TRADIZIONALA HAUTSI DA:** EZ DA ETORKIZUN HOBEA BERMATZEN DUEN ETA GIZARTEA KOHESIONATZEN DUEN OPAROTASUN-HORIZONTEA; ALDIZ, ETENGABEKO **ERALDAKETA-INDAR MALKARTSU ETA JARRAITU GISA AGERTZEN DA**, ATZEAN EZ GERATZEKO ETENGABEKO EGOKITZAPENA ESKATZEN DUENA

55 urtetik gorakoak / Ez-nazionalista

'AURRERAPENA'
ULERGAITZ BIHURTU
DA

*"No se puede prever qué
va a pasar"*

*"Es que si lo miras por un lado parece que
vamos mejorando, pero por otro lado es
todo lo contrario... Hay una **sensación
muy ambivalente**"*

'AURRERAPENA'
KONTRAESANKOR
BIHURTU DA

*"Ganamos derechos pero
perdemos garantías"*

*"Agian **ez dakigu ziur nora doazen
aldaketak**... Oso azkarrek dira eta
hemendik hamar urtera gauza asko
aldatuko dira"*

'AURRERAPENA'
KEZKA BIHURTU DA

*"Piensas en la IA y en los
puestos de trabajo... uf..."*

'AURRERAPENA'
'LIKIDO' BIHURTU DA

*"No sabemos nada y todo
se mueve muy rápido"*

*"**No sé si el mundo va a ser mejor o
peor que ahora** pero sí tengo claro que
va a ser muy diferente y no va a tener nada
que ver con lo que conocemos"*

i

ETORKIZUNARI LOTUTAKO HAZKUNDE ETA ONGIZATE
'EGONKORRAREN' IDEIA UNIBERTSALA **HAUTSI DA**

*"Prosperidad como la idea de hacer un proyecto de vida estable y de
calidad es cada vez menor"*

AURRERAPENA: EZ DAGO IBILBIDE-ORRIRIK, BIDEAN ERAIKITZEN DA

- **URTE ASKOTAN GIZARTEA SOSTENGATU ETA MOTIBATU DUEN PARADIGMA** -ETA HAREN BIZI-IBILBIDEARI ZENTZUA ETA IKUSPEGIA EMAN DIONA- **HAUTSI DA:** 'PRESTAKUNTZA - LANA - ETXEBIZITZA - BIZITZA AUTONOMO ETA BETEA'
- 'ETXEBIZITZA' OINARRIAN DUEN KRISI HORREK BEREZIKI BELAUNALDI BERRIEI, HAIEN BALIOEI ETA **ORAINA 'BIZITZEKO' NAHIZ ETORKIZUNA 'ALDE BATERA UZTEKO' MODUARI ERAGITEN DIE**

"No pueden comprar una casa pero se van a Bali, yo no he estado en Bali ni estaré... pero ellos no tendrán casa ni podrán ahorrar para tenerla"

*"No es que **la gente joven** sea vaga, es que **sabe que no hay recompensa** y no piensa en el futuro, vive el presente"*

*"Con el problema de la vivienda todo se tuerce completamente porque no hay recompensa... **La meritocracia percibida está en crisis**"*

"¿Para qué me voy a esforzar si no me voy a poder comprar una casa?... Entonces ya piensas de otra manera como es normal"

*"Ahora puedes tener **un trabajo pero ya no te garantiza una vida en la comunidad**, en la que estás completamente integrado"*

i

PENTSAMOLDE-ALDAKETA: AURRERAPEN BERMATURIK GABE, ETENGABE ERALDATZEN DEN ORAINAREKIN ETA ZIURGABETASUNEZ BETETAKO ETORKIZUNAREKIN, **EZIN DA ETORKIZUNARI BEGIRATU EZTA HURA GEHIEGI KUDEATU ERE**

ORDUAN, HOBERA GOAZ ALA EZ?

- **HERRITARREK EZ DIOTE AURRERAPENAREN IDEIARI UKO EGIN NAHI**, BAINA LEHEN BAINO ASKOZ BALDINTZATUAGOA, EZ HAIN ABSOLUTUA ETA EZ HAIN HOMOGENEOA IKUSTEN DUTE

- **FAKTORE NEGATIBOAK NABARMENAGO ETA GARRANTZITSUAGO AGERI DIRA**, BAINA ITXAROPENERAKO ZENBAIT GAKO ERE BERRESKURATZEN DIRA

KONTROLATU ETA KUDEATU EZIN DIREN FAKTORE GLOBALAK DAUDE, ETA GERO ETA MEHATXU HANDIAGOAK DIRA

BERRIKUNTZAK AUKERA ETA MEHATXU GISA AGERI DIRA ALDI BEREAN, ETA ZIURGABETASUNA SORTZEN DUTE

*“Antes parecía que íbamos a mejor y **ahora no lo sabemos**”*

AURRERAPEN-PROZESUA, NEGATIBOA BAINO GEHIAGO ZIURGABEA ETA OSO AZKARRA DA, ETA **'PENTSAMOLDEA ALDATU' BEHAR DA**

*“Yo creo que no es que seamos pesimistas, es que estamos **desconcertados** porque lo que nos espera no sabemos si es bueno o malo”*

*“EN 'EUSKADI' HOY **ESTAMOS EN LA MEJOR SITUACIÓN Y CON LAS MEJORES POSIBILIDADES** PARA MEJORAR...”*

ONGIZATE-ESTATUA AHULTZEN ARI DA, ETA ERABAKI POLITIKOAK EZ DIRA ERAGINKORRAK ARAZOEN AURREAN

*“Yo creo que lo tenemos todo para hacerlo bien... lo que pasa es que lo **que antes nos daba seguridad ahora no nos la da...**”*

BIZI-BALDINTZA MATERIALAK GERO ETA EZEGONKORRAGOAK DIRA

*“**Siempre hemos salido y** volveremos a adaptarnos y a encontrar soluciones... pero igual de otra manera”*

4.

LABURPEN EXEKUTIBOA

IDEIA NAGUSIAK

1. 2026ko 'Gaur Egungo Euskadi':

- 40-65 urteko herritarrek kontakizun diakronikoa erabiltzen dute, azken 30-40 urteetan Euskadin eraikitakoaren bilakaera positiboa eta balio handia islatzen dituen. 'Euskadi 2026' leku baketsua da, mundura irekia, eta sare ekonomiko, sozial, kultural eta publiko sendoa du (zerbitzuak eta erakundeak).
- Gizarte-elkarriketan, migrazioak (bereziki Ipar Afrikatik datorrenak) leku nagusia hartzen du: lehenik, herritarren segurtasun-gabezia 'berriarekiko' kezka; bigarrenik, Administrazioaren kudeaketarekiko ezinegona, bereziki laguntza publikoen inguruan.
- Herritarren kritikotasuna bizi-kalitatearen baldintza materialek 'okerrera' egitean biltzen da: etxebizitza funtsezko arazoa da, zerbitzu publikoek ('Osakidetza') saturazio eta jasanezintasun-zantzuak dituzte, eta erosteko ahalmenaren galera gero eta handiagoa agerian geratzen da.

2. 'Lehengor Euskadi':

- 40-65 urteko adin-taldeak edukiontzi totemiko bat erabiltzen du: 80ko eta 90eko hamarkadetako Euskadi, industria-eredu ekonomikoaren krisiak, astinaldi politikoak eta 'ETA'ren indarkeriaren presentziak argi egituratua.
- Heldu eta seniorrek lasaitasunez gogoratzen dute garai hura amaitu izana, eta harrotasunez gainditu eta hartatik ikasi izana.
- Gazteek (18-30 urte) garai hartako oroitzapen askotariko eta sakabanatuak dituzte; beren 'historia-orokorraren atze-oihalean' kokatzen dituzte, baina ez dituzte egungo balio eta lehentasunekin lotzen. Emaizta ('XXI. mendeko Euskadi') ezagutzen dute, baina prozesuari ez diote esanahi bera ematen. Ezagutza historikoaren gabezia horiek gizarte-kohesioari eta identitate kolektiboari eustea zailtzen dute.

3. Etorkizuneko Euskadi:

- Mundu mailako aldaketen eta eraldaketen ziurgabetasunak markatutako testuinguruan murgilduta dago Euskadi. Horri herritarren babesgabetasuna gehitzen zaio: ez dute egonkortasun eta segurtasun euskarririk aurkitzen, ez gizarte indibidualistan, ez lidergorik gabeko klase politikoan, ez gainezka dauden zerbitzu publikoetan.
- Aurrerapena ez da helmuga zoriotsua agintzen duen ibilbide-orria. 'Inoren zain ez dagoen' indar zakarra da. Gizarteak erreakzionatu egiten du eta bizi-erregistroak, balioak eta pentsamoldea aldatzen ditu: planifikaziorik ez dagoenean, esperientziak lehenestea eta, aurrera begiratu gabe, bizimoduari ahalik eta etekin handiena ateratzea nagusitzen dira.

‘GAUR EGUNGO EUSKADI’REN GAKOEN GARAPENA (2026)

HERRITARREN **BEGIRADA POSITIBO** BATEK EGUNGO EUSKADIEN KAPITAL GUZTIA BALORATZEN DU, **ETA BESTE BEGIRADA KRITIKOAGO BATEKIN UZTARTZEN DA**, BALDINTZA MATERIALEK OKERRERA EGIN DUTELAKO

ETXE BIZITZA ESKURATZEKO GERO ETA ZAILTASUN HANDIAGOAK IZATEAK EKINTZA POLITIKOAREN PORROTA ISLATZEN DU; **‘OSAKIDETZA’REN SATURAZIOAK**, BERRIZ, EUSKAL SISTEMAREN SENDOTASUNARI ETA INDARRARI EUSTEKO ERAGINKORTASUNIK EZA AGERIAN UZTEN DU

EUSKAL IDENTITATEA HERRITARRENTZAT HAIN ERABAKIGARRIA EZ DEN ELEMENTUA BIHURTZEN DA, BAINA ASKOZ IREKIAGOA ETA INTEGRATZAILEAGOA. **‘EUSKALDUN’ IDENTITATEA**, BERRIZ, ZERTXOBAIT BAZTERTZAILEAGOA DA

EUSKARAK ESANAHI-KARGA HANDIA MANTENTZEN DU -KULTURALA, IDENTITARIOA ETA IDEOLOGIKOA-, ETA UNE BATZUETAN HERRITARREN ARTEAN **TIRABIRAK SORTZEN DITU**.

EUSKAL GIZARTEAK INKLUSIBOA IZATEKO AHALEGINA EGITEN DU, BAINA **MIGRAZIOAK** ERAGINDAKO ARAZOEK KEZKATZEN DUTE: KUDEAKETA PUBLIKOAREKIN HASERRE DAGO ETA ERREAKZIO ATZERAKOIAK NAHIZ AGERRALDI XENOFOBOAK GERTA DAITEZKEELAKO KEZKA DU

'LEHENGO EUSKADI'REN GAKOEN GARAPENA

GAUR EGUN, **LASAITASUN SAKONEZ** GOGORATZEN DA
'LEHENGO EUSKADI' HURA AMAITU ETA GAINDITU IZANA:
GIZARTE-GIROA HAUTSITA, EKONOMIKOKI LUR JOTA,
POLITIKOKI GATAZKATUTA ETA
'ETA'REN INDARKERIAK LARRITUTA

'2026KO EUSKADI HELDUA DA,
ETA IRAGAN HARTAKO ZAURIAK ETA MINA JOSITA
DAUDELA SENTITZEN DU

NOSTALGIA KOMUNITATE-BIZITZAREN, GIZARTE ZIBILAREN
BORROKA-IZAERAREN ETA ORDUKO AGINTARI POLITIKOEN
KARISMAREN OROITZAPEN 'ERROMANTIZATU' BATEKIN
LOTZEN DA

GAZTEEK 'LEHENGO EUSKADI'RI ETA HAREN BILAKAERARI
BEHAR BESTEKO ESANAHIRIK EZ EMATEAREN
BALIZKO ONDORIO KRITIKOAK:

1. IDENTITATE KOLEKTIBOA, EKINTZA-GAITASUNA ETA
ETORKIZUN-IKUSPEGIA DITUEN GIZARTE KOHESIONATU
BAT ERAIKITZEA ZAILTZEN DU
2. EGUNGO EUSKADI BALIOAN JARTZEKO PROZESUA ETA
IRAGANEKO AKATSETATIK IKASTEA ZAILTZEN DITU, ETA
BULTZADA ERREAKZIONARIOAK ERRAZTU DITZAKE

PROFIL NAZIONALISTA OSO MARKATUA DUTEN HERRITAR
BATZUEK GARAI HARTAKO **INDAR 'ABERTZALEA',
'EUSKALDUNA' ETA EGITASMO POLITIKOA FALTAN
BOTATZEN DITUZTE.**

'ETORKIZUNeko EUSKADI'REN GAKOEN GARAPENA

UZTARKETA KEZKAGARRIA: ETORKIZUNAREN ZIURGABETASUNA + BABESGABETASUNA

ARRAZOIAK: ONGIZATE-ESTATU AHULAGOA ETA ERAKUNDE
PUBLIKO AHULAGOAK, ARAZOAK KONPONTZEKO POLITIKEN
ERAGINKORTASUNIK EZA, IKUSPEGIRIK GABEKO KLASE
POLITIKOA ETA GERO ETA INDIBIDUALISTAGOA DEN GIZARTEA

OPAROTASUNAREN IDEIA KRISIAN

AURRERAPENA ETENGABEKO ERALDAKETAN DAGOEN INDAR
ZAKARRA DA; ETORKIZUN HOBE BATEN PROMESA, GIZARTE-
ITUNA ETA 'PRESTAKUNTZA-LANA-ETXEBIZITZA-INTEGRAZIOA'
IBILBIDE-ORRIA HAUSTEN DITU

**45 URTETIK GORAKOAK KEZKATUTA DAUDE BEREN
ETORKIZUNAZ ETA GAZTEENAZ,** BAINA, ALDI BEREAN,
EGONKORTASUN- ETA EROSTEKO AHALMEN-MAILA JAKIN
BATZUEI EUTSIKO DIETELA USTE DUTE, EGUNGO BIZIMODUARI
AHALIK ETA ETEKIN HANDIENA ATERATZEN DIOTEN BITARTEAN

**GAZTEEK NOLABAITEKO NATURALITASUNEZ
BARNERATZEN DUTE EGOKITU ZAIEN BIZIMODU BERRIA:**
ESPERIENTZIEZ OSATUTAKO BIZITZA, LAN EGONKORRA,
ETXEBIZITZA ESKURATZEKO AUKERA, EUSKADIN ERROTzea ETA
ETORKIZUN-IKUSPEGIA AGINTZEN DUEN BIZITZAREN ORDEZ

30-45 URTEKO PERTSONEK DENBORAK EKARRIKO DITUEN
ESKAKIZUNETARA EGOKITZEKO **ERRESILIENTZIA-
GAITASUNA DUTELA ERAKUSTEN DUTE,** ETA EZ DIRUDI
BEREZIKI IKUSPEGI EZKORRETAN MURGILDUTA DAUDENIK

PROFILEN MATRIZE KONPARATIBOA (OSAGARRIAK)

PROFILA	EGUNGO EGOERARI BURUZKO OINARRIZKO DISKURTSOA	EGUNGO KEZKAK	'LEHENGO EUSKADI'	ETORKIZUNA ETA AURRERAPENA
NAGUSITASUN NAZIONALISTA HANDIKO PROFILA	Azken hamarkadetan eraikitako euskal proiektua aitortzea: zerbitzu publikoak, autogobernua, eraldaketa ekonomikoa...	Euskal identitatearen eta kultura euskaldunaren lausotzea; euskararen benetako erabilera eskasa eta ideologia nazionalistaren indar falta	Lasaitasuna da nagusi, nahiz eta nostalgiak esparru ideologikoa eta helburu independentista baten galera ere barne hartzen dituen	Transmititu, garatu eta zaindu beharreko ekosistema kultural, politiko eta instituzional batekin lotzen da
PROFIL EZ-NAZIONALISTA EDO NAZIONALISTA MODERATUA	Normalizazio politikoa eta bizikidetzaren ireki eta anitza baloratzea, identitate-presio txikiagoarekin (euskal herritar izateagatik edo hala sentitzeagatik)	Herritarren segurtasun-gabezia (Migrazioa) --- Etorkizunarekiko kezka (bereziki gazteena)	Lasaitasuna argi nagusitzen da; nostalgia, berriz, bizimodu komunitarioago baten, klase politiko konprometituago baten eta gizarte kontzientziatuago baten erromantizazioarekin lotzen da	Gizarte irekiago eta seguruagoarekin du zerikusia, kalitatearen eta zerbitzu publikoen gutxieneko estandarrak bermatzen jarraituko duen gizarte batekin
ZERBITZU PUBLIKOEKIKO PROFIL KRITIKOA	Gizarte-itunaren desegitea (Zerbitzu Publikoen estaldura falta)	Eraginkortasun politikorik eza --- Babesgabetasuna (instituzionala, politikoa eta soziala)	'Sendo eraikitzen ari zen Euskadi' baten oroitza positiboa da nagusi, baina 'arduragabeki eta elkartasunik gabe hiltzen uzten ari diren Euskadi' baten irudiarekin batera	Egungo eta etorkizuneko benetako arazoei irtenbide politiko eraginkorrak eskatzeko behararekin lotzen da
GAZTEAK (18-24 URTE) (25-35 URTE)	Euskadirekiko harrotasuna, baina ezintasun materiala 'lehenengo' bizi-plana garatzeko	Etxebizitza --- Turistikifikazioa	'Lehenengo Euskadi'ri buruzko oroitza askotariko eta sakabanatuak --- Konparazio-erreferentzia nagusia: 'XXI. mendearen hasierako Euskadi'	Bizi-esperientziekin lotzen da, ez egonkortasun-atalase tradizionalarekin

GESTIKER, S.L.
lkerketa kualitatiboa

Lutxana 4, behea, eskuina
48008 Bilbao
Tel.: 944 15 40 95
Fax: 944 15 53 85
info@gestiker.com

Aitor Urquijo Cereceda
Analisi eta Proiektuen zuzendaria
aurquijo@gestiker.com

www.gestiker.com

Eskerrik asko

*"Hoy es el primer día del resto de tu vida,
aprovéchalo"*

*"Gaur da geratzen zaizun bizitzaren lehen
eguna, aprobetxa ezazu"*